

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

ผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

อ.พ. ๑๓/๒๕๕๑ สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ

จัดทำโดย กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ
โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

เรียกดูเอกสารได้ที่

www.parliament.go.th/library

Legislative Institutional Repository of Thailand

๑. ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
(เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
ตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)
๒. ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นางวรศุณี สุวรรณปริสฺฐ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
(เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
ตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นในเวลาจำกัด เพื่อให้ทันใช้ประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ ข่าวจากสื่อต่าง ๆ และ/หรือสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่สมาชิกรัฐสภา และผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง เอกสารประกอบการพิจารณานี้ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑,๒,๓ สำนักวิชาการ เป็นผู้จัดทำ และเผยแพร่ทาง www.parliament.go.th/library ผู้ใดนำข้อความ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดในเอกสารนี้ไปลงพิมพ์ในเอกสารอื่น โปรดอ้างอิงที่มากำกับไว้ด้วย

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ - ๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘ และ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๙

กลุ่มงานบริการวิชาการ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
1. หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่..) พ.ศ. (นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1
2. หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่..) พ.ศ. (นางวรศุณี สุวรรณปริสุทธ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	2
3. สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่..) พ.ศ.	3
4. ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กับร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (ฉบับที่..) พ.ศ. (นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ และ นางวรศุณี สุวรรณปริสุทธ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	4
5. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	10
6. หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุไทย	14
7. สถิติผู้สูงอายุที่สำคัญ	23
8. ข่าวกจากสื่อมวลชน	28

ผู้รับผิดชอบ

นางวิจิตรา วัชรภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางอารยะหญิง จอมพลาพล

ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางมาลินี กงรีน

วิทยากร 8 ว.

นางสาวศุภพรัตน์ สุขพุ่ม

วิทยากร 8 ว.

นางบุศรา เข้มทอง

นิติกร 5

นายฉัฐพล บึงกล้า

นิติกร 4

นางสาวอชฌา ไตรมาลัย

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล 1

นางสาวมณีนีญา สอนทรัพย์

เจ้าพนักงานธุรการ 4

13 พฤศจิกายน 2551

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

หลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายจตุ ไรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 9 (5))
2. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 11 (11))
3. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 20 (2))

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 53 กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี บริบูรณ์และไม่มียาได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้สูงอายุ มีสิทธิที่จะได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนจากรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หลักการและเหตุผล
 ประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (นางวรศุณี สุวรรณปริสุทธ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 9 (5))
2. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 11 (11))
3. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 20 (2))

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 53 กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี บริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้สูงอายุมีสิทธิที่จะได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนจากรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ และ นางวรศุณี สุวรรณปรีสุทธิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

-
1. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ
ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...
 2. วันใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัติ
ร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
 3. กำหนดให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการอนุมัติ การจ่ายเบี้ยยังชีพ เป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ
 4. กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนจากรัฐ
 5. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่พิจารณาอนุมัติการจ่ายเบี้ยยังชีพ เป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
-

ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กับ ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ และ นางวรสุดี สุวรรณปริสุทธ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
	นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ	นางวรสุดี สุวรรณปริสุทธ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
มาตรา 9 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ (2) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (1) ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว	มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (5) ของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน	มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (5) ของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
	นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ	นางวรศุฉิ สุวรรณปริสุทธิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
(3) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ (4) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา 20 (1) (5) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามมาตรา 20 (2) (6) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตามมาตรา 20 (3) (7) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา 21 (8) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้	“(5) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และอนุมัติการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา 20 (2)”	“(5) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และอนุมัติการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา 20 (2)”

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
(9) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อ คณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ (10) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (11) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่ พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม	นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ	นางวรสุดี สุวรรณปริสุทธิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
	มาตรา 4 ให้ยกเลิกความใน (11) ของมาตรา 11 แห่ง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน	มาตรา 4 ให้ยกเลิกความใน (11) ของมาตรา 11 แห่ง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
	นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ	นางวรศุติ สุวรรณปริสุทธิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
(4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน (5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น (6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (7) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง (9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอนคร่า (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง (11) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	“(11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”	“(11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
(12) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (13) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความรับผิดชอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ประกอบด้วยเป็นสำคัญ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานตามวรรคสองดำเนินการให้โดยไม่คิดมูลค่าหรือโดยให้ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด	นายจตุติ ไกรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ	นางวรศูลี สุวรรณปรีสุทธิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
	นายจตุติ ไตรฤกษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ	นางวรศุณี สุวรรณปริสฺฐิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
มาตรา 20 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (2) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (3) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา 5 ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ให้ความต่อไปนี้แทน “(2) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และอนุมัติการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด” ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ----- นายกรัฐมนตรี	มาตรา 5 ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ให้ความต่อไปนี้แทน “(2) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และอนุมัติการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด” ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ----- นายกรัฐมนตรี

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ¹

ที่มาของโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2536 ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์จัดสรรให้ผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาทต่อเดือน ต่อมาบริการเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก 100 บาทเป็น 300 บาทต่อเดือน

ระยะแรกของการดำเนินการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการผ่านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้าไปรวมอยู่ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี 2536 ส่งผลให้บริการดังกล่าวถูกโอนงานไปให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์

จากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลส่งผลให้ในปี 2544 กรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มดำเนินการถ่ายโอนภารกิจของบริการเบี้ยยังชีพมาให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรุงเทพมหานครดำเนินการแทน โดยให้เป็นไปตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ.2543 และจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2544 และวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 ได้มีการอนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นราย 6 เดือน 2 งวดๆละ 1,800 บาท รวมเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งปี 3,600 บาท (เดือนละ 300 บาท) และในปี 2546 งบประมาณเบี้ยยังชีพไปอยู่ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ดำเนินการแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด

การดำเนินงานเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิของผู้สูงอายุในเรื่องของการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ในมาตรา 11 (11) ซึ่งประกาศสำนักนายก

¹ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.). [ข้อมูลออนไลน์]

สืบค้นจาก <http://intranet.opp.go.th/src/ils/2509200812265112018.doc> วันที่ 13 พฤศจิกายน 2551

รัฐมนตรีได้กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนข้อมูลให้กับกระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปกำหนดนโยบายในเรื่องการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

สำหรับการติดตามผลการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ได้อาศัยกลไกของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ในการรับทราบสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน นอกจากนี้ในส่วนภูมิภาคจะมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นหน่วยประสานการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

และเนื่องจากปัจจุบันระดับค่าครองชีพมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราค่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับอยู่ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ กระทรวงมหาดไทยจึงขออนุมัติหลักการจากคณะรัฐมนตรีเพื่อปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากอัตราเดิมคนละ 300 บาทต่อเดือน เป็นอัตราคนละ 500 บาทต่อเดือน โดยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549 ลงมติอนุมัติในหลักการให้ปรับเพิ่มค่าที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

คุณสมบัติ

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย มีดังนี้

1. มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

ในกรณีที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นเหมือนกันให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนกว่า หรือผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงบริหารของรัฐเป็นผู้ได้รับการพิจารณาก่อน

ข้อมูลการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ปีงบประมาณ	หน่วยงาน	ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ(คน)	รวมเงิน (บาท)
พ.ศ.2549	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (300 บาท/คน/เดือน)	1,073,190 คน	3,863,484,800
	กรุงเทพมหานคร (500 บาท/คน/เดือน)	6,647 คน	39,882,000
	รวม		3,903,366,800
พ.ศ. 2550	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (500 บาท/คน/เดือน)	1,755,266 คน	10,531,596,000
	กรุงเทพมหานคร (500 บาท/คน/เดือน)	7,912 คน	47,472,000
	รวม		10,579,068,000
พ.ศ.2551	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (500 บาท/คน/เดือน)	1,755,266 คน	10,531,596,000
	กรุงเทพมหานคร (500 บาท/คน/เดือน)	8,700 คน	52,200,000
	รวม		10,583,796,000

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำกรอบค่าของงบประมาณในการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ใน 75 จังหวัด จำนวน 1,828,456 คน เป็นเงิน 10,970,736,000 บาท และกรุงเทพมหานคร ได้จัดทำกรอบค่าของงบประมาณในการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ใน กรุงเทพฯ จำนวน 19,726 คน เป็นเงินงบประมาณ 118,356,000 บาท (เพิ่มอีก 11,026 ในมกราคม 2551)

จากข้อมูลคาดประมาณจำนวนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2550 มีผู้สูงอายุ 7.02 ล้านคน ทั้งนี้ ประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 21.7 หรือ 1.52 ล้านคน ให้ข้อมูลว่ามีรายได้ไม่เพียงพอ โดยคาดว่าในปี 2552 จะมีผู้สูงอายุประมาณ 7.44 ล้านคน (เมื่ออัตราการเพิ่มอยู่ที่ร้อยละ 2.87) และคาดว่าจะมีผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ประมาณ 1.61 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับการสำรวจในปี 2550 ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 21.7 ในขณะที่รัฐบาลได้ตั้งกรอบงบประมาณสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อยู่ที่ 1,848,182 คน (ทั้งกรุงเทพมหานครและภูมิภาค) คิดเป็นร้อยละ 25 ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูง

แนวทางการขยายฐานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากมีจำนวนประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั้งประเทศ โดยในปี พ.ศ.2550 จากผลการสำรวจจำนวนประชากรผู้สูงอายุโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุมีจำนวนประมาณ 7.02 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 10.7 ของประชากรทั้งประเทศ

ในจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด จากการสำรวจ ด้านรายได้ พบว่า ผู้สูงอายุมีรายได้อยู่ระหว่าง 0 – 19,999 บาทต่อคนต่อปี มีจำนวนประมาณ ร้อยละ 34 ในปี 2550 คิดเป็นจำนวนประมาณ 2,386,800 คน ในขณะที่เส้นความยากจนในปีเดียวกันอยู่ที่ 1,443 บาท/คน/เดือน (17,316 บาท/คน/ปี) ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยดังกล่าวได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเป็นเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ 1,763,178 คนทั่วประเทศ และอาจแสดงข้อมูลคาดประมาณได้ตามตารางที่ 1

ตารางแสดงจำนวนผู้สูงอายุที่ควรได้รับความช่วยเหลือเบี้ยยังชีพ จำนวนจากรายได้ต่อปี และเกณฑ์เส้นความยากจนของ สศช.

ปี	จำนวนผู้สูงอายุ ¹ (ล้านคน)	จำนวนผู้สูงอายุมี รายได้ 0 – 19,999 บาท/คน/ปี ²	จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับ ความช่วยเหลือ (เบี้ยยังชีพ)	
				จากการคำนวณ	จากการแจ้งในพื้นที่
2550	7.02	2,386,800	1,763,178 ³	623,622	-
2551	7.23	2,458,404	1,774,992 ⁴	683,412	-
2552	7.44	2,528,750	2,362,101 ⁵	166,649	1,109,392 ⁶
2553	7.65	2,601,000	ไม่น้อยกว่า 2,362,101	238,899	-
2554	7.87	2,675,800	ไม่น้อยกว่า 2,362,101	313,699	-

หมายเหตุ

¹คำนวณโดยใช้สูตรอัตราการเพิ่มที่ร้อยละ 2.87

²จำนวนผู้สูงอายุ มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท/คน/ปี คิดเป็นร้อยละ 17

จำนวนผู้สูงอายุ มีรายได้ 10,000 – 19,999 บาท/คน/ปี คิดเป็นร้อยละ 17

³จำนวนเป็นผู้สูงอายุใน กทม. 7,912 คน, ในภูมิภาค 1,755,266 คน

⁴จำนวนเป็น - เงินอุดหนุนจากรัฐบาลใน กทม. 8,700 คน, ในภูมิภาค 1,755,266 คน
- เงินรายได้จากอปท. ใน กทม. 11,026 คน, ในภูมิภาค - คน (ไม่มีข้อมูล)

⁵จำนวนเป็น * เงินอุดหนุนจากรัฐบาลใน กทม. 19,726 คน, ในภูมิภาค 1,828,456 คน
* เงินรายได้จาก อปท. ใน กทม. - คน, ในภูมิภาค 513,919 คน

⁶จำนวนเป็น * ผู้สูงอายุใน กทม. ประมาณ 8,000 คน, ในภูมิภาคประมาณ 1,101,392 คน

LIART

หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุไทย*

บทนำ

หลักประกันด้านรายได้มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางกายภาพและทางจิตใจของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ลดลงและไม่สามารถทำงานหนักเช่นเดิมหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ การมีหลักประกันด้านรายได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุไม่ตกต่ำถึงขั้นยากลำบากและย่อมทำให้สุขภาพทางกายไม่ตกตอยรวดเร็วเกินไป

การขาดหลักประกันด้านรายได้ทำให้ผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยต้องตกอยู่ในภาวะยากจน อย่างไรก็ตาม การให้บำนาญแก่ผู้สูงอายุทุกคนที่ไม่มีหลักประกันด้านรายได้จะต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมาก การศึกษานี้จึงต้องการวิเคราะห์เชิงลึกถึงระบบบำนาญที่เหมาะสมกับประเทศไทยและความเป็นไปได้ทางการเงินการคลังของระบบบำนาญดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงและมีสุขภาพทั้งทางกายและใจ

บทความนี้นำเสนอผลการศึกษที่สำคัญในสามประเด็นหลักดังนี้

1. หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย: ปัจจุบัน
2. หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้า: ข้อเสนอ
3. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

* ปรับปรุงและสรุปจากรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องเดียวกันของ ดร. วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ ผู้อำนวยการวิจัยด้านหลักประกันทางสังคม บวรพรรณ อัฐกุล พิษณุฤทธิ์ ศานติยานนท์ และสุวิมล พักทอง อดีตนักวิจัย ฝ่ายการวิจัยทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยมีพรรณทิพย์ เพชรมาก ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และวริฏฐา แก้วเกตุ เจ้าหน้าที่วิจัยส่วนประเมินผลและพัฒนาองค์ความรู้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงานและคณะทำงานเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นตามลำดับ

งานวิจัยนี้สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551

* ที่มา : วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ กับคณะ . "หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ" . รายงานที่ด็อาร์ไอ . ฉบับที่ 61 เดือนสิงหาคม 2551 .

หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย

หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยสามารถสรุปได้เป็นสองลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นหลักประกันที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีกฎหมายรองรับ ได้แก่ บำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นและกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร บำเหน็จลูกจ้างประจำของรัฐ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ซึ่งจดทะเบียนแล้ว กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานรัฐวิสาหกิจ กองทุนประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างเอกชนนอกภาคเกษตร กองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนหุ้นระยะยาว และบริษัทประกันชีวิต ในปี 2549 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15-59 ปีทั้งหมดประมาณ 44 ล้านคน แบ่งเป็นผู้ที่มีหลักประกันด้านรายได้จากแหล่งต่างๆ เหล่านี้ (โดยไม่รวมกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนหุ้นระยะยาว และบริษัทประกันชีวิต) ประมาณ 11 ล้านคน ส่วนอีกประมาณ 33 ล้านคนไม่มีหลักประกันด้านรายได้เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

อย่างไรก็ตาม รัฐได้จัดให้มีระบบการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ โดยในปี 2550 มีผู้ได้รับเบี้ยยังชีพนี้ประมาณ 1.7 ล้านคน แม้กระนั้นการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุก็ยังมีปัญหาด้านความเป็นธรรม ผู้สูงอายุยากจนบางคนไม่ได้รับเบี้ยยังชีพแต่ผู้สูงอายุไม่ยากจนบางคนกลับได้รับ

กล่าวโดยสรุป ถึงแม้หลักประกันนี้มีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีกฎหมายรองรับ แต่ปัญหาที่ประสบคือ บุคคลแต่ละกลุ่มยังคงได้รับผลประโยชน์ไม่เท่าเทียมกันและยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุยากจนได้อย่างแท้จริง

หลักประกันอีกลักษณะหนึ่งเป็นหลักประกันที่มีการจัดการแบบไม่เป็นทางการและมีการบริหารจัดการกันเองภายในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ที่จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในชุมชน (เช่น กลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา) ข้อดีของหลักประกันลักษณะนี้คือ สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสในชุมชนต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากชุมชนรู้ข้อมูลว่าใครเป็นผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสในชุมชนและควรได้รับการช่วยเหลือในลักษณะใด เช่น เป็นเงิน อาหาร สิ่งของ หรือยารักษาโรค แต่ข้อเสียของหลักประกันประเภทนี้คือ กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ จะเกิดขึ้นในชุมชนที่เข้มแข็งและมีผู้นำกลุ่มที่มีคุณธรรม ความเอื้อเฟื้อของสมาชิกติดกับผู้นำจึงอาจมีผลกระทบต่อความยั่งยืนของกลุ่มได้

หลักการและเหตุผลของนโยบาย ประกันผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้า

ปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยควรพิจารณาพัฒนาหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้าคือการเข้าสู่สังคมชราภาพ ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่จำนวนประชากรจะเริ่มลดลงในอีกประมาณ 20 ปีข้างหน้า เนื่องจากอัตราการเกิดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง และภาวะสุขภาพของคนไทยดีขึ้นทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้น โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ทำให้ประเทศไทยน่าจะเตรียมการป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุต้องตกอยู่ในภาวะยากลำบากซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวและสังคมได้

การศึกษานี้เสนอหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้า (ระบบบำนาญชราภาพแบบถ้วนหน้า) ภายใต้หลักการห้าประการ ได้แก่ 1) บำนาญชราภาพเป็นสิทธิสำหรับคนไทยทุกคน (ไม่รวมคนต่างชาติ) 2) สิทธิของการได้รับบำนาญเกิดขึ้นเมื่อมีการออม (สิทธิของการได้รับมาพร้อมกับหน้าที่ในการออม) 3) จำนวนเงินบำนาญแบบถ้วนหน้าเป็นจำนวนเงินขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีพ 4) รัฐมีบทบาทในการลงทุนเริ่มแรกเป็นเงิน 10,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ใกล้เคียงกับงบประมาณที่จ่ายเพื่อเบี้ยยังชีพคนชรา และ 5) รัฐมีบทบาทในการสนับสนุนเงินหนึ่งในสามของค่าใช้จ่ายบำนาญในแต่ละปีด้วยหลักของการกระจายรายได้ การส่งเสริมการออม และสวัสดิการที่สมศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พร้อมกันนี้ได้จำลองทางเลือกของระบบบำนาญแบบถ้วนหน้าดังกล่าวไว้สามทางเลือก ได้แก่

ทางเลือกที่หนึ่ง จ่ายบำนาญเดือนละ 600 บาท (ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำที่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายด้านอาหารตามการคำนวณเส้นความยากจน) ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

- ประชากรวัย 20-59 ปีทุกคนออมวันละสามบาท หรือเดือนละ 90 บาท
- สมมติให้ปีแรกที่มีการเก็บเงินออมและจ่ายบำนาญคือปี 2551
- ผู้มีสิทธิรับบำนาญคือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
- เมื่อดำเนินการไปได้ห้าปีให้ขยับอายุผู้มีสิทธิรับบำนาญเป็น 65 ปีขึ้นไป ผู้ที่เคยได้รับบำนาญให้ได้รับเหมือนเดิม และขยายอายุผู้ออมเป็น 20-64 ปี
- สมมติให้อัตราเงินเพื่อเท่ากับร้อยละ 2 ต่อปี
- มีการปรับบำนาญตามอัตราเงินเฟ้อทุกปีและปรับเงินออมตามอัตราเงินเฟ้อทุกห้าปี
- สมมติให้ผลตอบแทนแท้จริงจากการลงทุนของระบบบำนาญเท่ากับร้อยละ 1 ต่อปี ผลตอบแทนที่เกินจากนี้ให้นำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการ

การประมาณการจนถึงปี 2593 พบว่า ในปี 2551 ระบบจะมีรายรับจากการออมของประชาชนวัย 20-59 ปีประมาณ 41,000 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายสำหรับบำนาญในปีแรกนี้ประมาณ 53,000 ล้านบาท หนึ่งในสามของ 53,000 บาท (18,000 ล้านบาท) เป็นค่าใช้จ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากเงินงบประมาณของรัฐ ดังนั้นในปีแรกจะมีเงินเหลือสะสมเป็นกองทุนบำนาญประมาณ 16,000 ล้านบาท เงินคงเหลือของกองทุนจะสะสมจนสูงสุดในปี 2567 (ประมาณ 95,000 ล้านบาท)

การสนับสนุนจากภาครัฐจะสูงสุดในปี 2555 (ประมาณ 20,000 ล้านบาท) เมื่อกำหนดให้ผู้มีสิทธิรับบำนาญต้องมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในปี 2556 เมื่อขยายอายุดังกล่าวเป็น 65 ปีขึ้นไป ค่าใช้จ่ายของรัฐจะลดลงเป็น 15,000 ล้านบาทและจะค่อยๆ เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาระด้านงบประมาณของรัฐจะไม่เกิน 22,000 ล้านบาท

ทางเลือกที่สอง จ่ายบำนาญเดือนละ 900 บาท (เพื่อให้สามารถใช้จ่ายสำหรับสินค้าที่ไม่ใช่อาหารด้วย เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

- ประชากรวัย 20-59 ปีทุกคนออมวันละห้าบาทหรือเดือนละ 150 บาท
- เงื่อนไขอื่นๆ เหมือนกับทางเลือกที่หนึ่ง

การประมาณการจนถึงปี 2593 พบว่า ในปี 2551 ระบบจะมีรายรับจากการออมทั้งหมด 69,000 ล้านบาท และมีการจ่ายเงินบำนาญเกือบ 80,000 ล้านบาท โดยหนึ่งในสามของเงินที่จ่ายบำนาญมาจากงบประมาณของรัฐคิดเป็นประมาณ 27,000 ล้านบาท ทางเลือกนี้ทำให้มีเงินเหลือสะสมในกองทุนในปีแรกมากกว่าทางเลือกที่หนึ่ง กล่าวคือ มีเงินเหลือสะสมประมาณ 26,000 ล้านบาท ในปี 2572 กองทุนบำนาญจะมีเงินสะสมสูงสุดประมาณ 271,000 ล้านบาท ทางเลือกที่สองทำให้เกิดภาระต่อเงินงบประมาณจากรัฐเพื่อสนับสนุนการจ่ายบำนาญสูงกว่าทางเลือกที่หนึ่ง โดยอยู่ในช่วง 23,000-32,000 ล้านบาทในอีก 40 ปีข้างหน้า

ทางเลือกที่สาม สิทธิการได้รับบำนาญและเงื่อนไขเหมือนทางเลือกที่หนึ่ง วันแต่กำหนดให้อายุเริ่มต้นของการออมอยู่ที่ 25 ปี ทางเลือกนี้ทำให้มีเงินสะสมในกองทุนน้อยลง โดยในปี 2551 จะมีเงินเหลือในกองทุนประมาณ 10,000 ล้านบาท ในขณะที่ภาระเงินงบประมาณจากรัฐเพื่อสนับสนุนการจ่ายบำนาญเหมือนทางเลือกที่หนึ่ง ดังนั้นการชะลอการออมจึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ประชากรมีอัตราการเกิดลดลงและมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้น

เมื่อพิจารณาความมั่นคงทางการเงินของทั้งสามทางเลือกพบว่า ทางเลือกที่หนึ่งและสองมีความมั่นคงค่อนข้างสูง และสามารถทำให้ประชาชนวัยทำงานเชื่อมั่นได้ว่าจะ

ได้รับการดูแลอย่างแท้จริงเมื่อถึงเวลาที่ต้องได้รับประโยชน์จากระบบบำนาญ ส่วนทางเลือกที่สามนั้นจะสร้างภาระต่อเงินงบประมาณจากรัฐอย่างรวดเร็วมกและไม่อาจเรียกความเชื่อมั่นจากประชาชนวัยทำงานได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาพบว่าทางเลือกที่หนึ่งและสองจะเข้าสู่ภาวะที่กองทุนขาดเสถียรภาพทางการเงินในอนาคต คือ ในปี 2580 สำหรับทางเลือกที่หนึ่ง และในปี 2591 สำหรับทางเลือกที่สอง แต่การที่กองทุนเข้าสู่ภาวะขาดดุลในอนาคตจะไม่เป็นปัญหาหากโครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน หรืออาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่กระทบต่อความยั่งยืนของหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุคือโครงสร้างประชากร

การคาดการณ์จำนวนประชากรโดยใช้อัตราภาวะเจริญพันธุ์รวม (total fertility rate: TFR) เท่ากับ 1.7 (ซึ่งเป็นอัตราปัจจุบัน) พบว่า จำนวนประชากรจะเริ่มลดลงในปี 2571 การที่จำนวนประชากรลดลงทำให้รายรับการออมของกองทุนลดลงและเสถียรภาพทางการเงินของกองทุนก็จะลดลงด้วย ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาด้านเสถียรภาพทางการเงินของกองทุน จึงควรมีนโยบายด้านประชากรที่เหมาะสม เช่น พยายามส่งเสริมให้อัตราการเกิดเพิ่มขึ้น

ด้วยลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีประชากรทำงานในภาคทางการเป็นสัดส่วนต่ำ ทำให้การเก็บภาษีรายได้จากประชากรวัยทำงานต่ำไปด้วย ดังนั้นระบบบำนาญที่มีแหล่งรายรับจากภาษีรายได้ดังในกรณีของประเทศพัฒนาแล้วจึงเกิดขึ้นได้ยาก การศึกษานี้จึงเสนอให้มีการออมจากประชากรวัยทำงานทุกคน อย่างไรก็ตาม การเก็บเงินออมจากประชากรวัยทำงานทุกคนก็ดำเนินการได้ยากยิ่งเช่นกัน หากไม่จัดการผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

การศึกษานี้เสนอแนวทางการดำเนินการระบบบำนาญแบบถ้วนหน้าไว้พอสังเขป โดยลำดับแรกต้องมีการจัดตั้งกองทุนบำนาญระดับชาติให้เป็นองค์กรใหม่ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีระบบและระเบียบการบริหารจัดการอย่างชัดเจนโปร่งใส ตลอดจนมีคณะกรรมการบริหารกองทุนระดับมืออาชีพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนทุกคน บทบาทของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. ประชาชนวัยทำงานทุกคนต้องออมผ่านองค์กร เช่น ลูกจ้างจะถูกหักเงินออมเช่นเดียวกับภาษีรายได้บุคคลธรรมดา โดยลูกจ้างต้องออมแทนคู่สมรสและบุตรวัยทำงานที่ไม่มีรายได้ด้วย ส่วนประชาชนวัยทำงานที่มีได้เป็นลูกจ้างต้องออมผ่าน อปท. ทุกคนที่ออมจะมีบัญชีการออมของตนและสามารถตรวจสอบยอดการออมได้

2. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และเขต ทำหน้าที่เก็บเงินออมจากประชาชนวัยทำงานในเขตของตน และจัดระบบข้อมูลการออมและข้อมูลด้านการโอนย้ายถิ่นของประชาชนในเขตการปกครอง
3. กองทุนประสานกับภาครัฐเพื่อรับการสนับสนุนด้านงบประมาณรายจ่ายจำนวนหนึ่งในสามของบ้านอายุในแต่ละปี
4. กองทุนประสานกับกรมสรรพากรเพื่อให้กรมสรรพากรจัดเก็บเงินออมของลูกจ้างที่มีรายได้เป็นเงินเดือนและส่งต่อเงินออมให้แก่กองทุน โดยลูกจ้างต้องส่งเงินออมของตนพร้อมกับเงินออมของคู่สมรสและบุตรวัยทำงานที่ไม่มีรายได้ด้วย
5. กองทุนประสานกับ อปท. เพื่อให้ อปท. ทำหน้าที่รวบรวมเงินออมจากผู้ที่ทำงานแบบไม่ได้รับรายได้เป็นเงินเดือน (ทำงานในภาคไม่เป็นทางการ) และทำหน้าที่จ่ายเงินบ้านอายุ โดย อปท. จะต้องประมาณจำนวนผู้ที่รับบ้านอายุในเขตที่รับผิดชอบ และประมาณจำนวนผู้ออมและจำนวนเงินออมในแต่ละปีเพื่อส่งยอดเงินออมเข้าสู่กองทุนหรือรับเงินเพิ่มจากกองทุนในกรณีที่เงินจ่ายบ้านอายุในเขตที่รับผิดชอบมีมากกว่าเงินออมที่เก็บได้

การรวบรวมเงินออมในระดับท้องถิ่นดำเนินการได้ค่อนข้างยาก ดังเห็นได้จากที่ผ่านมายังไม่เคยมีโครงการใดในประเทศไทยที่สามารถเก็บเงินจากประชาชนทุกคนได้อย่างไรก็ตาม โครงการบ้านอายุแบบถ้วนหน้าเป็นผลประโยชน์ของประชาชนทุกคนและประชาชนที่ออมกับโครงการจะได้รับประโยชน์สูงกว่าจำนวนเงินที่ตนเองออมได้เอง จึงอาจทำให้ประชาชนยินดีที่จะจ่ายเพื่ออนาคต

การเก็บเงินออมต้องอาศัยความร่วมมือจาก อปท. เนื่องจากสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและสามารถติดตามเรื่องได้ดีกว่าส่วนกลาง แนวทางดำเนินการดังที่ได้เสนอไว้นี้จะทำให้การบริหารจัดการมีความเป็นไปได้สูงกว่าและมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลาง อย่างไรก็ตาม การเริ่มต้นดำเนินการระบบบ้านอายุแบบถ้วนหน้าอย่างจริงจังนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมอย่างละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

การมีระบบบ้านอายุแบบถ้วนหน้า

การมีระบบบ้านอายุแบบถ้วนหน้าจะช่วยส่งเสริมการกระจายรายได้ระหว่างคนในวัยต่างๆ และช่วยลดปัญหาเรื่องความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรเงินเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ระบบบ้านอายุที่ส่งเสริมให้ประชาชนออมในวัยทำงานยังช่วยให้

ประชาชนทุกคนเตรียมตัวสำหรับการก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุและมีส่วนรับผิดชอบชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ซึ่งเป็นหลักการที่แตกต่างจากการรอรับเงินสงเคราะห์

ทางเลือกที่หนึ่งและสองของระบบบำนาญแบบถ้วนหน้าที่ได้นำเสนอไปมีความเป็นไปได้ทางการเงินและการสนับสนุนจากรัฐ การพิจารณาว่าทางเลือกใดจะมีความเหมาะสมกับสังคมไทยนั้นควรให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้เลือก ในการแลกเปลี่ยนความเห็นกับภาคประชาชน¹ กลุ่มผู้เข้าร่วมแสดงความเห็นเกือบทั้งหมดเห็นว่าประเทศไทยควรเริ่มพัฒนาระบบหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุได้แล้ว เนื่องจากการมีหลักประกันนี้จะช่วยเพิ่มความมั่นคงให้แก่ชีวิตในวัยชราและยังช่วยเสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาระบบบำนาญแบบถ้วนหน้าสำหรับประเทศไทยมีดังนี้

1. การทำความเข้าใจกับภาคประชาชนเรื่องการออมเพื่อการชราภาพมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากคนไทยจำนวนมากไม่คุ้นเคยกับแนวคิดนี้เพราะสังคมไทยเคยพัฒนาแบบที่ลูกหลานเลี้ยงดูพ่อแม่ปู่ย่าตายายทั้งในด้านเศรษฐกิจและจิตใจ การออมเพื่อใช้ในยามชราจึงไม่จำเป็น ในอดีตลูกหลานมักมีจำนวนมากกว่าผู้สูงอายุที่ลูกหลานต้องเลี้ยงดู ภาระการเลี้ยงดูจึงไม่สูงมากนัก แต่โครงสร้างประชากรและสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา คนไทยจึงควรปรับความคิดให้ทันกับเหตุการณ์และมีการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต การทำความเข้าใจนี้อาจต้องใช้เวลาพอสมควร

2. โครงการบำนาญแบบถ้วนหน้าเป็นโครงการใหญ่ในแง่ความครอบคลุมของประชากร การเริ่มโครงการโดยทันทีหรือเร่งด่วนอาจทำให้สำเร็จได้ยาก ดังนั้นจึงควรมี

¹ หลังจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้ดำเนินการวิจัยในช่วงต้นเรื่องสภาวะทางการเงินการคลังและรูปแบบที่เป็นไปได้ของหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุเสร็จสิ้นแล้ว ก็ได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นกับภาคประชาชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการศึกษา (โดยมีคุณพรพรรณทิพย์ เพชรมาก ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และคุณวริฏฐา แก้วเกตุ เจ้าหน้าที่วิจัยส่วนประเมินผลและพัฒนาองค์ความรู้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงานและคณะทำงานเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นตามลำดับ)

การจัดเวทีนี้ดำเนินการทั้งหมดสองครั้งโดยจัดขึ้นในวันที่ 17 ธันวาคม 2550 และวันที่ 14 มกราคม 2551 ตามลำดับ ผู้เข้าร่วมมาจากหลากหลายภาคส่วน ได้แก่ ตัวแทนจากชุมชนและท้องถิ่น ผู้แทนจาก อปท. ตัวแทนจากพรรคการเมือง และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวกของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์)

การศึกษาเชิงลึกด้านการบริหารจัดการระบบบำนาญแบบถ้วนหน้า โดยครอบคลุม ตั้งแต่ด้านกฎหมายจัดตั้งกองทุนบำนาญระดับชาติ การออกแบบโครงสร้างกองทุนใน ส่วนกลางและการเชื่อมโยงกับ อปท. การวางระบบจูงใจในการเก็บเงินออมและจ่ายบำนาญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อ สร้างองค์กรที่ยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะทำให้กองทุนนี้มีเสถียรภาพในระยะยาวและ เป็นแหล่งที่พึ่งของประชาชน

3. การเก็บเงินออมจากประชาชนวัยทำงานทุกคนเป็นปัญหาที่ค่อนข้างยากใน การจัดการ ดังนั้นการหาแหล่งเงินอื่นนอกเหนือจากการออมของประชาชนอาจเป็นอีก ทางเลือกหนึ่ง แหล่งเงินที่น่าจะเป็นไปได้คือรายได้จากภาษีที่เก็บในระดับท้องถิ่น เช่น การให้ท้องถิ่นมีอำนาจเก็บภาษีที่ดินหรือภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อนำรายได้นี้มาจ่ายบำนาญ ให้แก่ผู้สูงอายุ ทางเลือกด้านภาษีต่างๆ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการปฏิบัติและ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของท้องถิ่น

4. การย้ายถิ่นของแรงงานนอกระบบจะทำให้การเก็บเงินออมและการจ่าย บำนาญซับซ้อนขึ้น แต่ปัญหานี้สามารถจัดการได้ด้วยระบบการจัดการข้อมูลที่ทันสมัย และมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

5. กองทุนบำนาญจะมีเสถียรภาพทางการเงินในระยะยาวหรือไม่ขึ้นอยู่กับ โครงสร้างประชากร ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีนโยบายประชากรโดยกำหนดเป้าหมาย การเพิ่มอัตราการเกิดให้เหมาะสมกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น การที่ภาครัฐเพิกเฉย กับนโยบายประชากรอาจทำให้เกิดปัญหาครอบครัวและสังคม และอาจสร้างภาระต่อ เงินงบประมาณภาครัฐเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแท้จริงแล้วย่อมหมายถึงภาระของคนวัยทำงาน จะเพิ่มขึ้นนั่นเอง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- มัทนา พนานิรามัย. 2546. "การสร้างหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย" ใน ระบบประกันสังคมและคุณภาพชีวิตของไทย: ภาพสะท้อนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. 2549. หลักประกันด้านรายได้ของผู้สูงอายุกับความยากจนใน ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

วรเวศม์ สุวรรณระดา. 2550. การศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสงเคราะห์เพื่อการ
 มังชีพสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
 วิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. การคาดประมาณ
 ประชากรของประเทศไทย 2543-2568. กรุงเทพฯ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2544. ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ.

สุวัฒน์ ทองแป้น (บรรณาธิการ). 2546ก. ทิศทางการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุแนวใหม่.
 กรุงเทพฯ: หน่วยประชาสัมพันธ์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

_____. 2546ข. มุมมองใหม่สวัสดิการผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุและชุมชน สู่ทิศทางการจัด
 สวัสดิการอย่างยั่งยืน: กรณี 14 จังหวัดภาคใต้. กรุงเทพฯ: หน่วยประชาสัมพันธ์
 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

ภาษาอังกฤษ

Barrientos, Armando, M. Gorman, and A. Heslop. 2003. "Old Age Poverty in
 Developing Countries: Contributions and Dependence in Later Life." *World
 Development* 31 (3): 555-570.

Holzmann, Robert et al. 2005. *Old-Age Income Support in the 21st Century: An
 International Perspective on Pension Systems Reform*. Washington, D.C.: World
 Bank.

World Bank. 1994. *Averting the Old Age Crisis*. World Bank Policy Research Report.
 New York: Oxford University Press.

สถิติผู้สูงอายุที่สำคัญ

รายการ	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2550
ลักษณะทั่วไปของประชากรสูงอายุ			
จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ			
รวม	4,011,854 (100.0)	5,969,030 (100.0)	7,020,959 (100.0)
ชาย	1,801,780 (44.9)	2,729,095 (45.7)	3,130,736 (44.6)
หญิง	2,210,074 (55.1)	3,239,935 (54.3)	3,890,223 (55.4)
ร้อยละของผู้สูงอายุ	6.8	9.4	10.7
เขตที่อยู่อาศัย	100.0	100.0	100.0
ในเขตเทศบาล (เขตเมือง)	18.9	31.0	28.0
นอกเขตเทศบาล (เขตชนบท)	81.1	69.0	71.4
ภาค	100.0	100.0	100.0
กรุงเทพมหานคร	10.8	10.4	9.2
กลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)	25.0	25.7	23.6
เหนือ	22.0	21.0	20.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	29.9	30.6	33.6
ใต้	12.3	12.3	12.7
ดัชนีผู้สูงอายุ ^{*/}	22.6	37.8	47.7
อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ ^{**/}	10.7	14.3	16.0
อัตราส่วนเกือหนุน ^{***}	9.3	7.0	6.3

^{*/} ดัชนีผู้สูงอายุ หมายถึง อัตราส่วนของจำนวนประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) 100 คน

^{**/} อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ หมายถึง จำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ต่อผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15 - 59 ปี) 100 คน

^{***} อัตราส่วนเกือหนุน หมายถึง จำนวนคนในวัยทำงาน (อายุ 15 - 59 ปี) เทียบกับจำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)

สถิติผู้สูงอายุที่สำคัญ (ต่อ)

รายการ	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2550
ลักษณะการอยู่อาศัย	100.0	100.0	100.0
อยู่คนเดียว	3.6	6.3	7.7
อยู่หลายคน	96.4	93.7	92.3
ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นโสด	2.2	2.7	2.7
ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นผัว หย่า แยกกันอยู่	33.4	32.6	34.8
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	100.0	100.0	100.0
ไม่ได้รับการศึกษา	31.4	20.7	16.4
ต่ำกว่าประถมศึกษา	10.2	8.3	5.3
ประถมศึกษา	51.4	61.8	68.9
จบสูงกว่าประถมศึกษา	7.0	9.2	9.4
ร้อยละของผู้สูงอายุที่อ่านออกเขียนได้	*	*	76.1
ลักษณะทางเศรษฐกิจ			
ภาวะการทำงานในระหว่าง 7 วัน ก่อนวันสัมภาษณ์	100.0	100.0	100.0
ทำงาน	31.9	32.2	35.7
ไม่ทำงาน	68.1	67.8	64.3
ประเภทอุตสาหกรรม	100.0	100.0	100.0
ทำงานในภาคเกษตรกรรม	56.1	56.9	57.6
ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม	43.9	43.1	42.4
ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีการออม	*	*	68.7
ร้อยละของผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 – 69 ปี) ที่มีความต้องการที่จะทำงาน	*	*	50.0
ร้อยละผู้สูงอายุที่มีหนี้สิน	*	*	22.0

สถิติผู้สูงอายุที่สำคัญ (ต่อ)

รายการ	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2550
ภาวะสุขภาพ			
ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจสุขภาพร่างกายในระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์	*	35.2	48.1
ภาวะสุขภาพร่างกายโดยรวมในระหว่าง 7 วันก่อนวันสัมภาษณ์	100.0	100.0	100.0
ดีมาก	6.9	5.8	3.8
ดี	31.4	39.9	43.0
ปานกลาง	35.8	30.0	28.9
ไม่ดี	23.0	22.1	21.5
ไม่ดีมากๆ	2.9	2.2	2.8
ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรัง ¹⁾			
โรคความดันโลหิตสูง	25.0	20.0	31.7
โรคเบาหวาน	5.0	8.3	13.3
โรคหัวใจ	9.2	7.2	7.0
โรคมะเร็ง	0.5	0.5	0.5
โรคหลอดเลือดในสมองตีบ	*	*	1.6
โรคอัมพาต/อัมพฤกษ์	3.8	2.4	2.5
ร้อยละของผู้สูงอายุที่เคยเจ็บป่วยในระหว่าง 5 ปี ก่อนวันสัมภาษณ์	*	*	63.5
ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีฟันแท่น้อยกว่า 20 ซี่	*	*	51.4
ร้อยละของการใส่ฟันเทียมในผู้สูงอายุที่มีฟันแท่น้อยกว่า 20 ซี่	*	*	100.0
- ใส่ฟันเทียม	*	*	36.0
- ไม่ใส่ฟันเทียม	*	*	64.0
ผู้สูงอายุที่เคยหกล้มในระหว่าง 6 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์	*	*	10.3

สถิติผู้สูงอายุที่สำคัญ (ต่อ)

รายการ	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2550
ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมเสี่ยง			
สูบบุหรี่เป็นประจำ	*	*	12.6
ดื่มสุราเป็นประจำ	*	*	3.0
เคี้ยวหมากเป็นประจำ	*	*	16.5
สูบบุหรี่ & ดื่มสุราเป็นประจำ	*	*	1.8
สูบบุหรี่ & ดื่มสุรา & เคี้ยวหมากเป็นประจำ	*	*	0.3
ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ			
ออกกำลังกายเป็นประจำ	*	*	41.2
รับประทานผักสดและผลไม้สดเป็นประจำ	*	*	63.1
ดื่มน้ำสะอาดอย่างเพียงพอเป็นประจำ	*	*	57.0
ความมั่นคงในชีวิต			
ผู้สูงอายุที่เป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัย	63.9	75.8	80.1 (รวมคู่สมรส)
ร้อยละของสถานะของผู้สูงอายุในครัวเรือน			
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	58.0	39.5	59.8
สามี / ภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน	23.7	36.6	23.5
บิดา/มารดาของหัวหน้าครัวเรือน	15.0	18.2	12.3
ญาติ	3.2	3.76	2.6
ผู้อาศัย	0.1	2.0	1.9
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมในสังคม			
ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของผู้สูงอายุ			
ช่องทางพิเศษในโรงพยาบาล	*	*	17.8

สถิติผู้สูงอายุที่สำคัญ (ต่อ)

รายการ	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2550
คลินิกเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ	*	*	12.3
ส่วนลดค่าโดยสาร	*	*	15.6
หน่วยงานให้คำปรึกษาข้อกฎหมาย / คดีความ	*	*	4.5
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	*	*	72.0
กองทุนผู้สูงอายุ	*	*	22.4
ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้าน ผู้สูงอายุหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ในระหว่าง 1 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์	*	*	81.0
ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม/ชมรม ในระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ ^{1/ 2/}			
กลุ่ม / ชมรมผู้สูงอายุ	*	*	21.1
กลุ่มอาปนกิจสงเคราะห์	*	*	39.8
กลุ่มอาชีพ	*	*	1.9
กลุ่มแม่บ้าน	*	*	3.7
กลุ่มสหกรณ์ / กลุ่มออมทรัพย์	*	*	15.0
กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน	*	*	2.1
ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมของ หมู่บ้าน / ชุมชน ในระหว่าง 12 เดือน ก่อนวันสัมภาษณ์	*	*	71.8

- หมายเหตุ * : ไม่มีข้อมูลในปีนั้น
 1/ : ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ
 2/ : ไม่รวมไม่ทราบ และกลุ่มไม่ได้จัดกิจกรรม

ข่าวจากสื่อมวลชน

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติยังไม่พิจารณาปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุใหม่¹

ที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติยังไม่สรุปเรื่องอัตราการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ดึงกลับให้ไปศึกษาและทบทวนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใหม่ เผยมีการเสนอแนวทาง"ระบบ บำนาญแห่งชาติ" ให้เก็บเงินคนในวัยทำงานเดือนละ 200-300 บาทเป็นเงินออมไปเรื่อยๆ แล้ว จ่ายให้ภายหลังเมื่ออายุ 60 ปี หรือเกษียณ

วันนี้ (20 มี.ค. 51) นายกิตติ สمانไทย ผอ.สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) เปิดเผยถึงผลการประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุ แห่งชาติ (กผส.) ครั้งที่ 1/2551 วันนี้ ที่ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรีและรมว.ศึกษาธิการ เป็นประธานว่า ที่ประชุมเห็นชอบให้ ศ.นพ.สม พริ้งพวงแก้ว เป็น ผู้สูงอายุแห่งชาติประจำปี 2551 ตามที่คณะอนุกรรมการสรรหาผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ซึ่งมีรมว.พม. เป็นประธานได้ดำเนินการสรรหาและมีมติเป็นเอกฉันท์เสนอ

ส่วนแนวทางเสนอปรับเปลี่ยนการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุใหม่ ยังไม่ได้ข้อยุติ โดยให้ไป ศึกษาเพิ่มเติมและหารือกับสำนักงานประมาณ กระทรวงการคลัง สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ และกรมการปกครองท้องถิ่นด้วย ก่อนนำมาพิจารณาใหม่ในการประชุมเดือนถัดไป โดย แนวทางแรก ที่เสนอให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปทุกคน คนละ 500 บาทต่อเดือน และ ให้เปลี่ยนชื่อเป็นระบบบำนาญพื้นฐานนั้น ที่ประชุมส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะคิดว่า อย่าเพิ่งรีบสรุป เพราะคนที่อายุ 80 ปีขึ้นไปไม่ได้ยากจนทุกคน

ส่วนแนวทางที่ 2 ที่เสนอให้เพิ่มอัตราเบี้ยยังชีพจากเดิมที่ให้กับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีรายได้น้อยกว่า ปีละ 1 หมื่นบาท คนละ 500 บาท ต่อเดือน เป็นอัตรา 1,000 บาทต่อเดือนนั้น ที่ประชุมระบุว่าค่อนข้างน่าสนใจ แต่มีการตั้งเช่นกันว่า ที่ผ่านมากการจ่ายในอัตราเดิมมีปัญหาว่า ไม่ได้จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่ยากจนจริงๆ

"มีการร้องเรียนว่าส่วนใหญ่กำนัน และผู้ใหญ่บ้านจะรับรองให้กับญาติพี่น้องของอบต. นอกจากนี้ที่ประชุมได้หยิบยก แนวทางใหม่ คือ ระบบบำนาญแห่งชาติ ซึ่งกระทรวงการคลังได้ทำ การวิจัยศึกษาอยู่ โดยมีลักษณะเป็น เงินออมแห่งชาติ คือ เก็บเงินกับคนทุกอาชีพในช่วงวัย ทำงาน เดือนละ 200-300 บาท ออมไปเรื่อยๆ จนเมื่ออายุ 60 ปี หรือเกษียณอายุ ค่อยมีการจ่ายเป็น สวัสดิการให้" นายกิตติ กล่าว

¹ MCOT News. [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://blog.mcot.net/chavida/182/> วันที่ 21 มีนาคม 2551

แจกเบี้ยยังชีพผู้เฒ่า

นายสุชาติ ธาดาธำรงเวช รมว.คลัง เปิดเผยว่า จากการคาดการณ์เศรษฐกิจปี"52 ที่ประเทศไทย จะได้รับผลกระทบรุนแรงจากวิกฤตโลกหรือเรียกว่าเผ่าจริง ขณะนี้รัฐบาลกำลังเร่งหามาตรการเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะมาตรการทางการคลัง ซึ่งยืนยันได้ชัดเจนประการหนึ่งคือ จะไม่มีการเรียกเก็บภาษีเพิ่มในทุกประเภทภาษีของกรมสรรพากรแน่นอน และอาจมีข่าวดีคือมี แนวคิดจะปรับลดภาษีนิติบุคคลลงจากปัจจุบันจัดเก็บอยู่ที่ 30% ของกำไรสุทธิ อาจปรับลดลง 5% เหลือ 25% โดยคิดเป็นรายได้รัฐบาลที่จะสูญเสียประมาณปีละ 2-3 หมื่นล้านบาท ซึ่งถือว่าน้อยมาก เมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับตามมา เพราะการลดภาษีจะช่วยชะลอการปลดคนงาน และเป็น แรงจูงใจให้เกิดการลงทุนใหม่หรือขยายการลงทุนได้ นอกจากนี้ อาจปรับลดภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาที่ปกติจัดเก็บอยู่ที่ 5-37% ลงมาด้วย แต่อยู่ระหว่างศึกษาว่าควรปรับลดลงมาที่อัตราใดหรือ ช่วงเวลาใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและทำให้คนไม่ถึงการเสียภาษีอีก

นอกจากนี้ จะมีการพิจารณาให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั่วประเทศรวม 1 ล้านคน คนละ 500 บาท รวมปีละ 6 พันล้านบาท เพื่อเป็นเงินสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุและกระตุ้นเศรษฐกิจรากหญ้าไปในตัว

ที่มา: <http://www.matichon.co.th/khaosod> ดัชนีข้อมูล ณ วันที่ 13 พ.ย. 51 เวลา 09.00 น.

สำนักวิชาการ ให้การบริการทางวิชาการ

๑. ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ ให้บริการในวันและเวลาราชการ
 - กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
ด้านการเมืองการปกครอง ความมั่นคง การทหาร การยุติธรรม กฎหมายระหว่างประเทศ
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อนุญาโตตุลาการ ทรัพย์สินทางปัญญา
 - กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
ด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม การเงิน การคลัง การธนาคาร การลงทุน งบประมาณ ประกันภัย
อุตสาหกรรม คมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเกษตรและสหกรณ์
 - กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม แรงงานและสวัสดิการสังคม เด็ก สตรี
การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การกีฬา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การพลังงาน

๒. ณ จุดบริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (E-knowledge Services) อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓
ให้บริการในวันและเวลาราชการ สำหรับวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้บริการถึงเวลา ๑๙.๓๐ น.
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๗ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๘

พิมพ์ที่สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ออกแบบปกโดย น.ส.รติมา ศาตตะประภา

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand